

פא:

האשה שנפלו פרק שמיני כתובות

עין משפט
גו מצוה

לב א מיי פביז מה'ל
אבות ל' יא סג
עשן נא טועיז ארביס פי
קמט ספיג ג:
לב ב מיי סג הלכס יז
טועיז סג ספי:

תוספות ר"ד

בהם זכה אם קדם הכיס
וזכה בהם היה שילו ואם
קדמה היא וזכתה היה
שלה. ולקמן שפי הכותב
מפרש ודקא אם קדמה
ותפסה מחיים רבעל מהני
לה הפישה אבל הפישה
לאחר מיתה לא מהני לה
דירה: רב יבם (ז) ואם
קדמה ותפסה מחיים אי
לבעת מהן שהיבם סמכ
שוררה ליבכה אלא בזה
זכתה ודלולה קיימי קמה
לזבוינא ותיא יבם יכול
ליקח מהן אלא ליקח
בהן קרקע והוא אוכל
פירות: מסה וכו'. פי
דמשעה שמה נפשו כל
הנכסים ברשותו לבעת
מהן: לא יאמר לה וכו'.
פי כזי שישלם לבעת
שאר הנכסים שלא נתנה
כתובה לימ אלא כל
נכסיו של פת אחראין
לכתובה וכו' למכור שאין
כלל (והרב אומר שאין
הטעם לו לא נתנה כתובה
לבעת מחיים דהכא ביבם
קמיירי וקיל' דניתנה
כתובה לבעת מחיים דביבם
הוטעם הוא משני ארבע
לייחד לה כתובה כזי
שלא תהא קלה בעיניו
להתייאות: גירשה אין לה
אלא כתובהה והוא יכול
למכור השאר אבל כזי
שלא גירשה אינו רשאי
למכור מכל נכסי אחיו
דפרישתי: וכן לא יאמר
אדם וכו'. אין דין אחיות
דיבכה בדין אחיות
דאשה שדין אחיות
דיבכה הוא ששכבן ע"י
מלכותו ודין אחיות
דאשה הוא לשיעבוד שאם
מכר שיש לה לטרוף
מלקוחות. תני רבי אבא
אמר שאילת את אמוסוס
הרבה שימכר בניסוי
אחיו כיצד יעשה את הדין
הוא יעשה סעודה ויחייב
ואם ישאלוהו הוא יגיש בנס
ויחזיר. פי וכוין שגירשה
פקע מעליו דין יבמה
היה: ככל אשה דעלמא
שיכול למכור ואין לה אלא
שיעבוד לטרוף הלקוחות
אם לא תמצא בני חורין:
ההוא נבא דנפלה ליה
יבמה בסומכריהא כתיב
אחיה ליטפלא כתיב
בניסא אל מה דנתן
משום נכסי בניסוי פליגא
לך פי וקנו מירו שיהלוק
עמו אמר רבי כיון דאדור
רבו לא לזבין א זבין לא
הוי זבוינא וכו'. דהניא
פי שפת והניח שומרת
יבם והניח נכסי כק'
מנה אגריס שאין כתובהה
אלא מנה לא ימכור שכל
נכסיו אחראין לכתובהה.
פי כיון דזבוינא קיימא
קמה אין יכול למכור
ובה שחפש קנין לחלוק
עם אחיו קינוי בטל
שם הנכסים ברשותו
אלא ברשות יבמה:

כל שכן דהוה ליה איבה דלמך לה עיניך נתת בנירושין וזמיתה לך
נראה לר"י לפרש מקחו בטל משעת טריפה וג' שדות לאו למעוטי
שאר נכסים אלא אפי' ג' שדות מקחו קיים עד שעת טריפה א' ויש
לישב פי' הקונטרס דמקחו בטל משעת בטל לאלתר וזכומת הנכסים
(ב"ב ז' וסג) ה"פ למעוטי מאי דלא
מני אחרה נחת רוח עשיתי לבעלי
אילימא למעוטי שאר נכסים דלא
מטרופ לגמרי כל שכן דהוה לה איבה
והא דלא קאמר למעוטי שאר נכסים
דלפן מקחו בטל לאלתר דמילתא
דפשיטא היא דלפן מקחו בטל אלא
באותן ג' שדות דהא כל אדם מוכר
קרקעות המושעבדות וממילא ידענא
דדוקא באותן שלש שדות קמי דמקחו
בטל ומשום למעוטי שאר נכסים דלפן
מקחו בטל לא אטרופי ליה לאוקומא
באותן ג' שדות אלא קשה לרשב"א
דתיב מני למימר דפשיטא ליה דבשאר
נכסים אין מקחו בטל הא מקמי
דמוקמינן לה התם באותן ג' שדות
הוה ק"ד דמיירי שבאר נכסים אע"ג
דקמי מקחו בטל: ואם איתא ייחד
א' שיעורו כתובה כו'. הוולא ומשנת
לה כאלו גבמה והחזירה לו:
ולטעמיה.

פירוש דלא אסקת
אלדעתך
דאיבה לזמנה ממתינו למשמע הכי
לא יאמר לה הכי כמובן מונחת
על השתן כדי למכור השאר אלא כל
נכסיו אחראין לכתובה ואינו יכול
למכור שום דבר:
אלא עצה טובה קמשמע לן.
פי' בקונטרס שמה יאבדו
המטלטלין ומנאלת שלה בכתובה וזרין
לכמוז כתובה אחרת וזה אינו אלא
לר' שאיר דאמריס' אסור לזרס להשנות
את אשתו עשה אחת בלא כתובה
ונראה לר"י ענה טובה שלא תהא
קלה בעיניו להזיאה ולרשב"א נראה
דגני אשתו הוה ענה טובה שאם ייחד
לה מטלטלין לא יוכל להזיאה לך
טוב לו שיהיו כל נכסיו אחראין לכתובה
ויזיל הכל ולכסוף למסיק טעמא
דכני אלא משום איבה היא טעמא
דמתנינא נמי משום איבה בין בינמנו
בין בנאשו: לא יאמר הואי ואני
יורש החוקתי. וא"ת ולמחול לנפשיה
דלא אמריס' המוכר שטר חוב לחבירו
וחזר ומחלו מחול ואפי' יורש מוחל
ו"ל דשאני הכא דליתו יורש אלא מכחה
אי נמי כר' מאיר דלפן דינא דגרמי
ומגזי ביה דמי שטר' מעליא דכאמרי
לקמן (דף פ"ט):
ודלמא דבבא ליה עבדו ציה.
פירש בקונטרס שמה
הקין קיימת ויאלץ פירות וקשה דלא
אחיו ונראה דטעם ליה עבדו ליה דהיינו דהוה שטל בית טפי (שפאה)
בטומתו יתיר לפי שלא כתב לה דקניא ודקינא אי נמי דלא זילי נכסי
כל כך כשיש לה הרבה מנכסי בעלה הראשון שמתול כתובהה מהן ולא יהיו יראין הלקוחות שמתרוף מהם ואם תאמר וימא נמי שלא
יהיה מוכר מהאי טעמא משום דטעם ליה עבדו ליה ו"ל דמשום טובתה לא נפקיד ללקוחות: רבי באר היא דאמר טפיטאי משתעבדי
בכתובה. אומר ר"ת דלא אמר ר"מ לגבות מיתמי אלא דוקא מיניה יבם במקום אחיו קאי והוי כמו מיניה וכן משמע בכמה דוכתין
דבמנייה פליגי וליכא למימר דלר"מ (ומטלטלין) דימתי נמי משמעבדי לכתובה וכמקרקעי דמי דל"כ אפי' לית לן דרבי נתן דין הוא שהגבה
ממנו כאלו הוו מקרקעי ועוד דהשתא מלוה דעדיפא דמודו רבנן דגבי מיניה אפילו מגלימא דעל כתיבה מודה ר"מ דמטלטלי דיתמי
לא משמעבדי ליה כתובה דגריעא דלרבנן אפילו מטלטלי דידיה לא משמעבדי כ"ש דלר"מ לא משמעבדי לה מטלטלי דיתמי וא"ת דבפרק
שואלין על התוספה (ויכוח דף טז. וסג) תניא ים מוכר את אביו להגבות לאמו כתובה כ"כ כו' וקאמר הא מני ר"מ היא דאמר מטלטלי
משמעבדי לכתובה הא אפילו ממשמעבדי דימתי לא גבא כדפרישית (ז) כ"ש דמטלטלי דמקבל כתובה דאלתי טפי דמתנת
ביש טחלין (ב"ב דף קג.) דלייק השתא בירושה דאורייתא אלמנחו ניוזת מתנת שכי מרע דרבנן כל כן שכן משמע אבל מתנת
בזיא דהוה דאורייתא אינה ניוזת אלמא גריעא ירושה ממתנת בריא ו"ל דהוה דינמות איירי מתנת שכי מרע דגריעא מירושה:
לא

ולטעמיה. דלמדת טעמא משום דלא ניתנה כתובה לגבות מתיים
למאי מהדרת אדר' אלא לזמני מברייתא אומיז ממתני: ומשני
ממתניין לא מוסינא דמתני' איכא לשניי דלאו דינא קמי אלא
ענה טובה שלא מאכד כתובה: על השתן. הן עמות שהוה משתמש
בהן אם הוא שולחי: הכי נמי דלא
מני מנין. בתמיה הא אוקימנא (ז)
להיא באותן שלש שדות. אבל מי שלא
כתב ולא ייחד מוכר הכל ואינו יכולה
לעכב עליו וטעמא משום דכתב לה
דקניא ודקינא ומיכו כשימות או
יגרשנה טריפה לקוחות: ענה טובה.
שמה יאבדו המטלטלין ומנאלת בלא
כתובה וזרין לכתוב כתובה אחרת:
אלא דרבי אבא קשיא. אדמגרש לה
ייחד לה שהי גירושין גנאי הן לנתיבס
אלא ודאי טעמא דלא ניתנה כתובה
להגבותה מחיים: משום איבה. המייחד
לאשתו או קרקע או מטלטלין נותן
אינה עולם היבם דכשרי עיניו
נותן בגירושין אלא זה שמגרש על
מנת שיחזיר ידעה דלא עשה אלא
למכור ופקעה לה איבה: דנפלה ליה
יבמה. דמלוה נגדול לייבם: בעא
אחיה. הקטן ממנו: למיפסלה בניסא.
לזרין לה גט ולאסרה על כל האמין
כדאמרין וצ"פ"ק דיממות: משום
נכסי. קשה בעיניו שאכניסנה שלש
אזכה בנכסי אחי דימתי (דף טז. ז)
הכונס את יבמתו וזה בנכסי אחיו:
פליגא לך. כאלו אי חולק לה ולא
שטול אלא כמון: כיון דאמר רבנן.
אחיו יבם אין היבם רשאי למכור
כדאמרי' לקמן בשמעתינן מי שמת
והניח שומרת יבם כו' אע"ג דובין כו'.
ומה עשה זה שהתנה עמו לחלוק לו
וקנו מירו הכי הוא כמוכר: כיפי.
נמיס. כלומר כמה ייפה והנאה את
דבריו ומה טעם נתן זה כשנלמה:
שלא כדאב"י. דיכא דזנין זביניה
זנין: ומס'. הניחה המלוה: הוולא
יאמר. היבם המחויב המעות: הוולא
ואני יורש. שאכניס את אשתו ואזכה
בנכסים: הווקפי. בחוב זה ולא אשלמנו
עוד: דעכא ליה פדו. ענה טובה
שהיה הקרקע קיים לו עולמית ולא
יזיל המעות כהולאה: פנא פני
מוזילין. דמשמע על כרחו: אינה
משנה. לא ישיית משנה זו בנית
המדרש של כחמים ולא עולמית בלה
במדי: דלמא ר"מ היא. בכתב"י דקתני
גבי כספים ופירות מלושין ילקח בזה
קרקע ואפי' לא תפסה אלמא משעבדי
לכתובהה ואפי' לא קיימא לן כר"מ
בזה מיהו גבי מוזילין ליכא מאן
דפליג אי מקרקעי נייהו ולעולם
משנה היא: אלא. להכי אינה משנה וטעות היה מי ששנאה משום
דמני אמר לה לאו בעלת דברים דידי את ממך לא ליתמי אלא מאחי:
דלמא

ולטעמיה. דלמדת טעמא משום דלא ניתנה כתובה לגבות מתיים
למאי מהדרת אדר' אלא לזמני מברייתא אומיז ממתני: ומשני
ממתניין לא מוסינא דמתני' איכא לשניי דלאו דינא קמי אלא
ענה טובה שלא מאכד כתובה: על השתן. הן עמות שהוה משתמש
בהן אם הוא שולחי: הכי נמי דלא
מני מנין. בתמיה הא אוקימנא (ז)
להיא באותן שלש שדות. אבל מי שלא
כתב ולא ייחד מוכר הכל ואינו יכולה
לעכב עליו וטעמא משום דכתב לה
דקניא ודקינא ומיכו כשימות או
יגרשנה טריפה לקוחות: ענה טובה.
שמה יאבדו המטלטלין ומנאלת בלא
כתובה וזרין לכתוב כתובה אחרת:
אלא דרבי אבא קשיא. אדמגרש לה
ייחד לה שהי גירושין גנאי הן לנתיבס
אלא ודאי טעמא דלא ניתנה כתובה
להגבותה מחיים: משום איבה. המייחד
לאשתו או קרקע או מטלטלין נותן
אינה עולם היבם דכשרי עיניו
נותן בגירושין אלא זה שמגרש על
מנת שיחזיר ידעה דלא עשה אלא
למכור ופקעה לה איבה: דנפלה ליה
יבמה. דמלוה נגדול לייבם: בעא
אחיה. הקטן ממנו: למיפסלה בניסא.
לזרין לה גט ולאסרה על כל האמין
כדאמרין וצ"פ"ק דיממות: משום
נכסי. קשה בעיניו שאכניסנה שלש
אזכה בנכסי אחי דימתי (ויכוח דף טז. ז)
הכונס את יבמתו וזה בנכסי אחיו:
פליגא לך. כאלו אי חולק לה ולא
שטול אלא כמון: כיון דאמר רבנן.
אחיו יבם אין היבם רשאי למכור
כדאמרי' לקמן בשמעתינן מי שמת
והניח שומרת יבם כו' אע"ג דובין כו'.
ומה עשה זה שהתנה עמו לחלוק לו
וקנו מירו הכי הוא כמוכר: כיפי.
נמיס. כלומר כמה ייפה והנאה את
דבריו ומה טעם נתן זה כשנלמה:
שלא כדאב"י. דיכא דזנין זביניה
זנין: ומס'. הניחה המלוה: הוולא
יאמר. היבם המחויב המעות: הוולא
ואני יורש. שאכניס את אשתו ואזכה
בנכסים: הווקפי. בחוב זה ולא אשלמנו
עוד: דעכא ליה פדו. ענה טובה
שהיה הקרקע קיים לו עולמית ולא
יזיל המעות כהולאה: פנא פני
מוזילין. דמשמע על כרחו: אינה
משנה. לא ישיית משנה זו בנית
המדרש של כחמים ולא עולמית בלה
במדי: דלמא ר"מ היא. בכתב"י דקתני
גבי כספים ופירות מלושין ילקח בזה
קרקע ואפי' לא תפסה אלמא משעבדי
לכתובהה ואפי' לא קיימא לן כר"מ
בזה מיהו גבי מוזילין ליכא מאן
דפליג אי מקרקעי נייהו ולעולם
משנה היא: אלא. להכי אינה משנה וטעות היה מי ששנאה משום
דמני אמר לה לאו בעלת דברים דידי את ממך לא ליתמי אלא מאחי:
דלמא

ולטעמיה. דלמדת טעמא משום דלא ניתנה כתובה לגבות מתיים
למאי מהדרת אדר' אלא לזמני מברייתא אומיז ממתני: ומשני
ממתניין לא מוסינא דמתני' איכא לשניי דלאו דינא קמי אלא
ענה טובה שלא מאכד כתובה: על השתן. הן עמות שהוה משתמש
בהן אם הוא שולחי: הכי נמי דלא
מני מנין. בתמיה הא אוקימנא (ז)
להיא באותן שלש שדות. אבל מי שלא
כתב ולא ייחד מוכר הכל ואינו יכולה
לעכב עליו וטעמא משום דכתב לה
דקניא ודקינא ומיכו כשימות או
יגרשנה טריפה לקוחות: ענה טובה.
שמה יאבדו המטלטלין ומנאלת בלא
כתובה וזרין לכתוב כתובה אחרת:
אלא דרבי אבא קשיא. אדמגרש לה
ייחד לה שהי גירושין גנאי הן לנתיבס
אלא ודאי טעמא דלא ניתנה כתובה
להגבותה מחיים: משום איבה. המייחד
לאשתו או קרקע או מטלטלין נותן
אינה עולם היבם דכשרי עיניו
נותן בגירושין אלא זה שמגרש על
מנת שיחזיר ידעה דלא עשה אלא
למכור ופקעה לה איבה: דנפלה ליה
יבמה. דמלוה נגדול לייבם: בעא
אחיה. הקטן ממנו: למיפסלה בניסא.
לזרין לה גט ולאסרה על כל האמין
כדאמרין וצ"פ"ק דיממות: משום
נכסי. קשה בעיניו שאכניסנה שלש
אזכה בנכסי אחי דימתי (ויכוח דף טז. ז)
הכונס את יבמתו וזה בנכסי אחיו:
פליגא לך. כאלו אי חולק לה ולא
שטול אלא כמון: כיון דאמר רבנן.
אחיו יבם אין היבם רשאי למכור
כדאמרי' לקמן בשמעתינן מי שמת
והניח שומרת יבם כו' אע"ג דובין כו'.
ומה עשה זה שהתנה עמו לחלוק לו
וקנו מירו הכי הוא כמוכר: כיפי.
נמיס. כלומר כמה ייפה והנאה את
דבריו ומה טעם נתן זה כשנלמה:
שלא כדאב"י. דיכא דזנין זביניה
זנין: ומס'. הניחה המלוה: הוולא
יאמר. היבם המחויב המעות: הוולא
ואני יורש. שאכניס את אשתו ואזכה
בנכסים: הווקפי. בחוב זה ולא אשלמנו
עוד: דעכא ליה פדו. ענה טובה
שהיה הקרקע קיים לו עולמית ולא
יזיל המעות כהולאה: פנא פני
מוזילין. דמשמע על כרחו: אינה
משנה. לא ישיית משנה זו בנית
המדרש של כחמים ולא עולמית בלה
במדי: דלמא ר"מ היא. בכתב"י דקתני
גבי כספים ופירות מלושין ילקח בזה
קרקע ואפי' לא תפסה אלמא משעבדי
לכתובהה ואפי' לא קיימא לן כר"מ
בזה מיהו גבי מוזילין ליכא מאן
דפליג אי מקרקעי נייהו ולעולם
משנה היא: אלא. להכי אינה משנה וטעות היה מי ששנאה משום
דמני אמר לה לאו בעלת דברים דידי את ממך לא ליתמי אלא מאחי:
דלמא

מסורת הש"ס

(א) לקמן ט' ז. ג. גי'ין כז:
כ"ב סח: טע. קית. קס:
ג"כ מילין קלי: עירובין
ל"א. (ז) (לפני טח.)
(ג) עירובין ט' ז. (ד) ויכוח
ט. קדוש ס"ז: (ט) (כ"ב
מט: (י) (לפני ט"ה)
דיממות ג. (י) (לפני ט"ה)
(ס) (לפני ט"ה) (קמן
ס"ה.)

הגרות הב"ח

(ב) תוב' ד"ה ר' מאיר וכו'
כ"ש ממטלטלי דמקבל
מתנה. יבם כ"פ עבר דף
מט ע"כ ד"ה הוא ואשתו
וכי' מהו התיב' ליתא
למימר דכ"ש לא הוי והוא
הדין מיהא הוי ע"ש ולך
כתבו פה בסתמא שסתמי
על מ"ש ס:

הגרות מר"ב

(א) תוב' ד"ה (בע"ה)
במשה כנע וכו' ויש
לימשך פי' הקונטרס. ע"י
גי'ין דף מה ע"ה מר"ב
אשה וכו' עד סוף הדבור
דורין:

מוסר רש"י

דאמר מטלטלי
משעבדי לכתובה. נמי
שומרת יבם שכתובהה על
נכסי בעלה הראשון ניח
אחיו משעת ילקח בהם
קרקע והוא אוכל פירות
משעבדי למסורה (דורשין
ס"ה.)